

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/2009 vp

Hallituksen esitys vuoden 2009 toiseksi lisätalousarvioksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä syyskuuta 2009 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vuoden 2009 toiseksi lisätalousarvioksi (HE 124/2009 vp).

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä eduskunnan 18 päivänä syyskuuta 2009 valiokuntaan lähettämät lisätalousarvioaloitteet

- LTA 10/2009 vp — Mikko Kuoppa /vas: Myyntivaltuuden epääminen (23.10)
- LTA 11/2009 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (24.30.66)
- LTA 12/2009 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen korkeimman oikeuden tuomarinvirkojen lisäämiseen (25.10.01)
- LTA 13/2009 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen korkeimman hallinto-oikeuden tuomarinvirkojen lisäämiseen (25.10.02)
- LTA 14/2009 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen alioikeuksien toimintamenoihin (25.10.03)

- LTA 15/2009 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen syyttäjien toimintamenoihin (25.30.01)
- LTA 16/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen syyttäjälaitoksen toimintamenojen turvaamiseen vaikeiden talousrikosten selvittämiseksi (25.30.01)
- LTA 17/2009 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen vankiloiden henkilöstön lisäresursointiin sekä vankien aktivointitoimiin ja terveydenhuoltoon (25.40.01)
- LTA 18/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenojen turvaamiseen (25.40.01)
- LTA 19/2009 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Vankeinhoitolaitoksen toimintaedellytyksien turvaamiseen (25.40.01)
- LTA 20/2009 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen poliisin toimintamenoihin (26.10.01)
- LTA 21/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen poliisitoimen toimintamenoihin (26.10.01)

VaVM 14/2009 vp — HE 124/2009 vp

- LTA 22/2009 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen turvapaikkatutkinnan tulkkausmenoihin ja maastapoistamispäätösten täytäntöönpanojen nopeuttamiseen (26.10.20)
- LTA 23/2009 vp — Esko-Juhani Tennilä /vas: Määrärahan osoittaminen Tervolan kunnan terveyskeskuksen ja vanhainkodin peruskorjaus- ja laajennustöiden jatkamiseen (28.90.32)
- LTA 24/2009 vp — Markus Mustajärvi /vas: Määrärahan osoittaminen harkinnanvaraisen rahoitusavustuksen myöntämiseksi erityisperustein Enontekiölle ja Utsjoelle (28.90.32)
- LTA 25/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen kuntien harkinnanvaraiseen rahoitusavustukseen (28.90.32)
- LTA 26/2009 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen kuntien harkinnanvaraiseen rahoitusavustukseen (28.90.32)
- LTA 27/2009 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen kuntien harkinnanvaraiseen rahoitusavustukseen (28.90.32)
- LTA 28/2009 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen koulukodeille, Eurooppa-kouluille ja Svenska skolan för synskadade -oppilaitokselle (29.10.01)
- LTA 29/2009 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (29.20.30)
- LTA 30/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen ammatilliseen peruskoulutukseen (29.20.30)
- LTA 31/2009 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen oppisopimuskoulutukseen (29.30.32)
- LTA 32/2009 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen yliopistojen perusrahoitukseen (29.50.01)
- LTA 33/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen yliopistojen toimintamenoihin (29.50.01)
- LTA 34/2009 vp — Markus Mustajärvi /vas: Määrärahan osoittaminen petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen (30.40.42)
- LTA 35/2009 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen metsän uudistamiseen, nuoren metsän hoitoon ja energiapuun keräämiseen (30.60.44)
- LTA 36/2009 vp — Mikko Kuoppa /vas: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.10.21)
- LTA 37/2009 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.10.21)
- LTA 38/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.10.21)
- LTA 39/2009 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen kevyen liikenteen väylän rakentamiseen välillä Kirkonkylä—Pappilanmäki Rautavaaran kunnassa (31.10.21)
- LTA 40/2009 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Keski-Suomen tiepiirille maantien 637 peruskorjauksen aloittamiseen välillä Tankolampi—Sumiainen (31.10.21)

- LTA 41/2009 vp — Miapetra Kumpula-Natri /sd: Määrärahan osoittaminen paikallistien 17253 peruskorjaukseen Ähtärissä ja Soinissa (31.10.21)
- LTA 42/2009 vp — Krista Kiuru /sd: Määrärahan osoittaminen tieyhteyden rakentamiseen Pohjoiselta satamatieltä valtatielle 23 (31.10.21)
- LTA 43/2009 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Rautavaaran Pentumäen ja Nilsiä Palonummen välisen tien kunnostamiseen (31.10.21)
- LTA 44/2009 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Rautavaaran kunnassa sijaitsevan Kiparin tien parantamiseen (31.10.21)
- LTA 45/2009 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Joensuun Raskummuntien parantamiseen (31.10.21)
- LTA 46/2009 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Rautavaaran Hirvivaaran tien kunnostamiseen (31.10.21)
- LTA 47/2009 vp — Merja Kuusisto /sd: Määrärahan osoittaminen Hämeentien (kantatie 45) parantamiseen Tuusulassa (31.10.21)
- LTA 48/2009 vp — Elsi Katainen /kesk: Määrärahan osoittaminen Vuonamonsalmen sillan peruskorjaukseen ja kevyen liikenteen turvallisuuden parantamiseen (31.10.21)
- LTA 49/2009 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen maantien 637 eli ns. Vihreän väylän kunnostamiseen Keski-Suomessa (31.10.21)
- LTA 50/2009 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.10.22)
- LTA 51/2009 vp — Mikko Kuoppa /vas: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.10.22)
- LTA 52/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.10.22)
- LTA 53/2009 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen Haapamäen kautta kulkevien ratojen sähköistämisen selvittämiseen (31.10.22)
- LTA 54/2009 vp — Miapetra Kumpula-Natri /sd: Määrärahan osoittaminen lentologistiikka-alueen rakentamiseen Vaasan lentokentän yhteyteen (31.10.41)
- LTA 55/2009 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen Lahti—Jämsä-oikoradan suunnitteluun (31.10.78)
- LTA 56/2009 vp — Pentti Tiisanen /vas ym.: Määrärahan osoittaminen E18-tien Haminan ohituksen rakennussuunnittelun jatkamiseen (31.10.78)
- LTA 57/2009 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen valtatie 4 perusradanpitoon Viisarimäki—Kanavuori-liittymien rakentamiseksi (31.10.78)
- LTA 58/2009 vp — Reijo Kallio /sd: Määrärahan osoittaminen Tampere—Kokemäkirataosuuden akselipainojen korottamiseen (31.10.78)
- LTA 59/2009 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen Vaajakosken ohitustien rakentamiseen eli valtatie 4 parantamiseen välillä Kanavuori—Haapalahti (31.10.78)

VaVM 14/2009 vp — HE 124/2009 vp

- LTA 60/2009 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen (31.30.63)
- LTA 61/2009 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen kahden taajamajunaparin lisäämiseen rataosille Seinäjoki—Haapamäki, Haapamäki—Tampere ja Haapamäki—Jyväskylä (31.03.63)
- LTA 62/2009 vp — Katja Taimela /sd ym.: Määrärahan osoittaminen laivanrakennuksen innovaatiotukeen (32.20.40)
- LTA 63/2009 vp — Bjarne Kallis /kd ym.: Määrärahan osoittaminen Suomen Yrityskummit ry:n toiminnan tukemiseen (32.20.41)
- LTA 64/2009 vp — Krista Kiuru /sd: Määrärahan osoittaminen työllisyyden hoitoon Satakunnassa (32.30.51)
- LTA 65/2009 vp — Toimi Kankaanniemi /kd ym.: Määrärahan osoittaminen nuorten työllistämiseen (32.30.51)
- LTA 66/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen työvoimapolitiittisten toimien tehostamiseen (32.30.51)
- LTA 67/2009 vp — Mikko Kuoppa /vas: Määrärahan osoittaminen työttömyyden kasvun hillitsemiseen (32.30.51)
- LTA 68/2009 vp — Mikko Kuoppa /vas: Määrärahan osoittaminen työllisyysperusteisten siirtomenojen investointeihin (32.30.64)
- LTA 69/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen energiatukiin (32.60.40)
- LTA 70/2009 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen uusiutuvaa energiaa ja energiatehokkuutta edistäviin hankkeisiin (32.60.40)
- LTA 71/2009 vp — Miapetra Kumpula-Natri /sd: Määrärahan osoittaminen uusiutuvien energiamuotojen energiatukeen (32.60.40)
- LTA 72/2009 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ruuhkien purkamiseen (33.01.03)
- LTA 73/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen työmarkkinatuen korottamiseen (33.20.52)
- LTA 74/2009 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen kansaneläkkeiden tason korottamiseen (33.40.60)
- LTA 75/2009 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen sotilasvammakorvauksien lisäämiseen (33.50.51)
- LTA 76/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen lapsen perusosan korottamiseen toimeentulotessa (33.60.35)
- LTA 77/2009 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen valtionosuuteen kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (33.60.35)
- LTA 78/2009 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen toimeentulotuen myöntämisperusteiden muuttamiseen lapsilisän osalta budjettiperusteisesti ja toimeentulotuen perusosan nostamiseen budjettiperusteisesti (33.60.35)
- LTA 79/2009 vp — Markus Mustajärvi /vas: Määrärahan osoittaminen Lapin matkailualueiden ympäristötöiden rahoittamiseen (35.10.77)

- LTA 80/2009 vp — Merja Kuusisto /sd: Määrärahan osoittaminen Hyrylän itäisen siirtoviemäriin rakentamiseen (35.10.77)
- LTA 81/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen ympäristöihin (35.10.77)
- LTA 82/2009 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen siirtoviemärihankkeiden valmistumisen nopeuttamiseen (35.10.77)
- LTA 83/2009 vp — Mikko Kuoppa /vas: Määrärahan osoittaminen siirtoviemäreiden rakentamiseen (35.10.77)
- LTA 84/2009 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Vuokra-asuntotuotantoon ja vuokra-asuntojen perusparannuksiin tarkoitettujen korkotukilainojen kohtuullistaminen (35.20.60)

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti talousvaliokunta on antanut asiasta lausunnon (TaVL 22/2009 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talouden kokonaiskuvaa leimaa edelleen suuri epävarmuus. Kansainvälisen talouden arvioidaan alkavan toipua loppuvuotta kohden, mutta elpymisen ennakoidaan olevan hidasta ja sen vaikutusten arvioidaan näkyvän Suomessa vasta viiveellä. Bruttokansantuotteen ennustetaan supistuvan Suomessa koko vuonna keskimäärin 6 prosenttia ja ensi vuonna kasvun ennakoidaan olevan vain puolisen prosenttia.

Myös työttömyys on noussut ja erityisesti nuorten työllisyys on heikentynyt. Kuluvan vuoden työttömyysaste nousee keskimäärin 9 prosenttiin, ja ensi vuonna sen arvioidaan nousevan yli 10 prosenttiin. Työllisyysaste alenee tänä vuonna 68 prosenttiin ja ensi vuonna edelleen 66 prosenttiin.

Julkisen talouden tilan heikkeneminen vähentää merkittävästi verotulojen kertymiä. Lisätalousarvioesityksessä varsinaisten tulojen arviota vähennetään nettomääräisesti 3,2 miljardilla eurolla, josta suurin osa, noin 2,2 miljardia

euroa johtuu tuloveron tuottoarvion alentamisesta.

Lisätalousarvioesitys on 2,2 miljardia euroa alijäämäinen, ja valtion velanotto kasvaa voimakkaasti. Nettolainanotto on tänä vuonna 10,3 miljardia euroa, jolloin valtionvelka on vuoden lopussa 64,5 miljardia euroa. Se on noin 37 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Vuoden 2010 lopussa velkaa arvioidaan olevan noin 78 miljardia euroa eli 44 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Myös kuntatalouden tilanne heikkenee. Kuntatalouden ja erityisesti yhteisöverosta riippuvaisten kuntien tila kiristyi alkuvuonna 2009, kun yhteisöverotulot vähenivät nopeasti. Vuodesta 2010 on tulossa koko kuntakentälle erittäin vaikea, sillä työttömyyden lisääntyessä kunallisveropohja pysyy heikkona.

Talouden elvyttämiseksi hallitus ehdottaa useiden investointien aikaistamista. Investointien aikaistamista koskevat ehdotukset jakautuvat nyt käsiteltävänä olevaan vuoden 2009 toiseen lisätalousarvioesitykseen sekä vuoden 2010 talousarvioesitykseen. Investointien aikaista-

miskokonaisuuteen sisältyvillä ehdotuksilla tavoitellaan kuntien ja yksityisen sektorin panostusten myötä noin 1,7 miljardin euron hankkeiden liikkeellelähtöä. Hankkeiden työllisyysvaikutuksiksi arvioidaan yli 10 000 henkilötyövuotta.

Investointien aikaistamisen lisäksi hallitus ehdottaa mm. Tekesin lainojen lisäämistä, Finnveran korkotukilainojen myöntövaltuuden lisäämistä ja Finnveran vakavaraisuuden parantamista, vuokra-asuntotuotannon korkotukilainavaltuuksien korottamista, energiatuen lisäämistä sekä öljyntorjuntakykyisen ulkovartiolaivan hankkimista. Hankkeet painottuvat toimiin, jotka tukevat pidemmän aikavälin talouskasvua. Hallitus ehdottaa lisäpanostuksia myös toimenpiteisiin, joilla voidaan tukea työllisyyttä, työllistymistä sekä tähän liittyvää koulutusta; mm. ammatilliseen peruskoulutukseen ja oppisopimuskoulutukseen osoitetaan lisäresursseja.

Valiokunta pitää hallituksen ehdottamaa toimenpidekokonaisuutta perusteltuna ja tarpeellisenä. Se on myös vaikea suhdannetilanne huomioon ottaen tasapainoinen kokonaisuus työllisyyttä tukevia investointeja ja panostuksia pidemmän aikavälin talouskasvuun. Valiokunta toteaa, että nyt esitettyjen toimien lisäksi sekä vuoden 2009 varsinaiseen talousarvioon että myös ensimmäiseen lisätalousarvioon sisältyi useita sellaisia toimia ja hankkeita, joiden elvyttävät vaikutukset alkavat näkyä selkeämmin vasta tämän syksyn aikana, kun suunnittelutyöt on saatu valmiiksi ja työt työmailla pääsevät käyntiin.

Nyt ehdotetut toimet liittyvät kiinteästi ensi vuotta koskevaan talousarvioesitykseen. Valiokunta käsittelee asiaa siksi yksityiskohtaisemmin vasta ensi vuoden talousarvioesitystä koskevassa mietinnössään. Työttömyyden kasvun hillitsemiseksi valiokunta korostaa kuitenkin jo tässä yhteydessä toimia, jotka tehostavat työttömyyden hoitoon osoitettujen Euroopan sosiaalirahaston varojen sekä myös muiden työllisyyttä tukevien määrärahojen käyttöä.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että Oulu—Seinäjoen radan perusparannustöiden rahoitukseen osoitetaan 40 miljoonaa euroa. Lisärahoi-

tus on välttämätön töiden jatkumisen kannalta, ja hankkeella on myös merkittävä työllisyysvaikutus. Valiokunta palaa myös tähän asiaan ensi vuoden talousarviota koskevassa mietinnössään, mutta toteaa jo tässä vaiheessa, että hankkeen toteuttaminen taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisella tavalla edellyttää nykyistä pitkäjänteisempää rahoitusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

10. Omistajaohjaus

Valtion yksinomistuksesta ja enemmistöomistuksesta saa luopua valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 3 §:n mukaisesti, jos eduskunta antaa siihen suostumuksensa. Menettelyä ei ole määritelty laissa tarkemmin, joten suostumus voidaan antaa talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä.

Lisätalousarvioesityksessä esitetään valtion yksinomistuksesta ja enemmistöomistuksesta luopumista Destia Oy:ssä (valtionomistusosuus ja nykyinen raja 100 prosenttia), Labtium Oy:ssä (valtionomistusosuus ja nykyinen raja 100 prosenttia) ja Raskone Oy:ssä (valtionomistusosuus 85 prosenttia ja nykyinen raja 50,1 prosenttia).

Valtuutta haetaan yritysten kehittämisen ja kasvun kannalta tarpeellisten rakennejärjestelyiden ja joustavien rahoitusvalmiuksien kartoittamiseen. Koska tarkoituksena ei ole myydä yhtiöitä tai niiden osakkeita, niistä ei tässä vaiheessa ole tehty arvonmäärittäyksiä eikä lisävaltuusesitykseen liitty talousarvioon sisältyvien myyntitulojen korotusta vuoden 2009 toisessa lisätalousarviossa eikä vuoden 2010 talousarviossa.

Destia ja Raskone

Destian ja Raskoneen osalta voidaan pitää mahdollisena niiden kasvattamista listauskelpoisiksi, mutta molemmissa tämä edellyttää merkittävää rakenteellista kasvua, jonka rahoittamiseen yhtiöiden kannattavuus ja velanottomahdollisuudet eivät riitä. Listautuminen on mahdollista vain, jos valtio joko pääomittaa yhtiöitä merkittävästi tai antaa niille mahdollisuuden kasvaa käyttämällä omia osakkeitaan maksuvälineenä. Listautumisen edellytyksenä on pääomamarkkinoiden elpyminen.

Destiaa perustettaessa todettiin, että valtiolla on yhtiöön taloudellinen ja osin liikennepoliittinen intressi. Liikennepoliittinen intressi ei ole kuitenkaan kilpailluilla infrarakentamisen markkinoilla kovin merkittävä, ja sen turvaamiseen riittää vakaa kotimainen omistus, jossa valtion on perusteltua olla mukana toistaiseksi vähintään ns. ankkuriomistajana, mutta ei välttämättä enemmistöomistajana. Omistusrakenteen ei nähdä vaikuttavan kustannustasoon, koska alalla on useita toimijoita.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Destian lauttaliikenne kuuluu jatkossakin valtion yksinomistukseen, ja se siirretään uuteen valtio-omisteeseen yhtiöön ennen koko Destiaa koskevia ratkaisuja. Lauttaliikenteen yhtiöittämisjärjestelyt on jo aloitettu.

Raskone toimii myös kilpailluilla markkinoilla, ja sen toimiala (raskaiden ajoneuvojen ja työkonoiden kunnossapito, henkilö- ja pakettiautojen korjaamo- ja huoltopalvelu sekä hyötyajoneuvojen leasing-palvelu, kuorma-autojen varustelu ja varaosien materiaalipalvelut) on varsin työvaltainen, joten suurempi yksikkökoko varmistaisi yhtiön työllistämismahdollisuudet nykyistä paremmin. Puolustusvoimat on Raskoneelle tärkeä asiakas, mutta liikevaihdosta sen osuus on vain vajaat 4 prosenttia. Yhtiö huoltaa ainoastaan puolustusvoimien Sisu-autot. Puolustusvoimien strategisena kumppanina toimii Millog Oy, joka tuottaa maavoimien puolustusmateriaalin tukipalveluita. Millog Oy:n pääomistaja on Patria Oyj, ja Raskone on sen vähemmistöomistaja 8 prosentin osuudella. Raskoneella ei ole valtio-omistajalle strategista merkitystä.

Labtium

Labtiumissa valtuutta haetaan, jotta yhtiön toimintojen jatkuvuus voidaan tarvittaessa varmistaa yritysjärjestelyllä, jossa toiminnot tulevat suuremman laboratorioliiketoiminnan osaksi. Yhtiö on nykyisellään liian pieni, jotta se voisi toimia riittävän kustannustehokkaasti ja kilpailukykyisesti kiristyneessä ja kansainvälistyneessä kilpailutilanteessa.

Labtiumia perustettaessa sille kaavailtiin merkittävää roolia valtion laboratoriopalveluiden yhteen kokoajana. Asetetut tavoitteet eivät ole kuitenkaan toteutuneet, vaan laboratoriotoimintoihin on syntynyt samanaikaisesti kilpailevia hankkeita jopa valtion omistuksen piirissä. Valtiolla ei siten ole yhtiöön strategiaa intressejä. Yhtiön tulevaisuuden ja sen henkilöstön osaamisen turvaamiseksi valtio-omistajan on pyrittävä luomaan valmiudet yhtiön osallistumiselle mahdollisiin toimialajärjestelyihin muiden valtion omistamien taikka yksityisten yritysten kanssa.

Valiokunta korostaa, että lisävaltuuksia haetaan nimenomaan yhtiöjärjestelyiden takia yritysten kehittämiseksi ja kasvumahdollisuuksien parantamiseksi. Yhtiöiden kasvua rajoittaa omien pääomien suhteellinen vähäisyys, ja uuden pääoman hankkimista yksityisiltä sijoittajilta pidetään parempana kuin valtion lisäpääomasijoituksia. Yhtiöt toimivat avoimilla markkinoilla, joilla on useita muitakin toimijoita, jolloin valtionyhtiöllä ei ole mahdollisuuksia toimia myöskään hintojen vakauttajana ja tasaajana. Lisäksi joissakin tilanteissa voidaan nähdä ongelmalliseksi valtionyhtiön toimiminen palvelun tuottajana valtion ollessa palvelun tilaajana.

Valtiovarainvaliokunta pitää esitettyjä perusteluja lisävaltuuksien myöntämisestä asianmukaisina. Talousvaliokunnan lausunnon tavoin valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä, että Destian ja Raskoneen mahdollisissa yritysjärjestelyissä tai listauksissa varmistetaan hallituksen esityksen perustelujen mukaisesti yhtiöiden kotimaisuus ja valtion ns. ankkuriomistajuus.

Pääluokka 26
SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLIN-
NONALA

01. Hallinto

01. *Sisäasiainministeriön toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta on tehnyt teknisluonteisen korjauksen momentin päätösoosan toiseen kappaleeseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE)

Muutetaan poliisiosaston poliisiylijohtajan osastopäällikkönä virka 1.1.2010 lukien (*poist.*) osastopäällikön viraksi.

Pääluokka 29
OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Yleissivistävä koulutus

01. *Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Koulukotien ja Eurooppa-koulujen toiminta sekä Svenska skolan för synskadade -koulun kalustaminen ovat vaikeutuneet valtion talousarviossa ja kevään lisätalousarviossa olevien riittämättömien määrärahojen vuoksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan koulukotien toimintamäärärahat ovat riittäneet noin puoleksi vuodeksi, Eurooppa-kouluissa toiminta on laajentunut ja Svenska skolan för synskadade -oppilaitoksen uusien vuokratilojen kalustamisesta aiheutuu lisämenoja. Tilatarve johtuu erityisesti siitä syystä, että oppilailla on näkövamman ohella yhä enemmän mm. liikuntaa rajoittavia vammoja.

Edellä todetun johdosta momentille lisätään 700 000 euroa käytettäväksi lisäyksenä koulu-

kotien ja Eurooppa-koulujen perustoiminnan rahoituksen turvaamiseen sekä Svenska skolan för synskadade -oppilaitoksen kalustamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 700 000 euroa. (Uusi)

(2. kappale kuten HE:n 1. kappale)

20. Ammatillinen koulutus

Ammatillisen peruskoulutuksen vuosiopiskelijamäärää lisätään 500 opiskelijalla ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen lisäkoulutuksen kiintiötä lisätään 1 000 opiskelijalla. Sen vuoksi hallitus esittää ammatillisen koulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen valtionosuuksiin lisäystä yhteensä 5 miljoonaa euroa. Vuosina 2008—2009 tehdyin päätöksin ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärän lisäys on yhteensä 7 150 opiskelijaa. Lisäykset parantavat yhä useamman peruskoulunsa päättävän nuoren mahdollisuutta edetä jatko-opintoihin ja saada opiskelupaikka. Yhteiskunnan kannalta puolestaan on välttämätöntä myös varmistaa ammattitaitoisen työvoiman saatavuus tulevina vuosina. Lisäksi hallituksen esitys parantaa aikuisten koulutusmahdollisuuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että ammattikoulutuspaikkojen riittävästä määrästä edelleenkin huolehditaan.

Myös nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi riittävä koulutuspaikkojen määrä ja oikea sijoittuminen on tärkeää. Ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden onnistunut lisääntyminen ja koulutuksen keskeyttämisen väheneminen estävät osaltaan nuorten syrjäytymistä. Tehokkaimmiksi keinoiksi vähentää ammatillisen koulutuksen keskeyttämistä ovat osoittautuneet koulutuksen työelämälähtöisyyden ja käytännönläheisyyden lisääminen mm. työssäoppimisen avulla sekä riittävä opintojen ohjauksen tehostaminen. Myös ns. ammattistartti on osoittautunut hyväksi keinoksi syrjäytymisen ehkäisyssä.

Pääluokka 30
MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN
HALLINNONALA

30. Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

01. *Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 50 000 euron lisäystä Elin-
tarviketurvallisuusviraston ja Metsäntutkimus-
laitoksen yhteisen laboratoriotietojärjestelmän
kehittämiseen, joka mahdollistaa laboratorioi-
den tehokkaan yhteiskäytön. Lisäksi yhteensopi-
vuutta ympäristöhallinnon järjestelmien kanssa
parannetaan. Järjestelmään liittyy myös sähköi-
nen asiointi, joka tuo asiakkaille ja hallinnolle
toiminnallisia ja taloudellisia hyötyjä. Valiokun-
nan saaman arvion mukaan järjestelmällä saavu-
tetaan yhteensä 44 henkilötyövuoden säästöt
vuosina 2010—2015.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan la-
boratorioiden tietojärjestelmän kokonaiskustan-
nukset ovat 3,227 miljoonaa euroa. Ottaen huo-
mioon Elintarviketurvallisuusvirastolle ja Met-
säntutkimuslaitokselle vuosina 2009 ja 2010 esi-
tetyt määrärahat ja valtiovarainministeriön mah-
dollisen tuottavuusrahaosuuden kustannuksista
jää kattamatta miljoona euroa. Valiokunta pitää
tärkeänä järjestelmän kehittämistä ja korostaa,
että sen avulla saavutetaan todellista toiminnan
tuottavuuden kasvua, ja lisää momentille
950 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 1 000 000
euroa.

40. Kala-, riista- ja porotalous

42. *Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen kor-
vaaminen* (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan
1.12.2009 voimaan tulevan riistavahinkolain

aiheuttamien muutosten johdosta maasuurpeto-
jen aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen
arvioidaan tarvittavan yhteensä 4,250 miljoonaa
euroa vuonna 2009. Lisäksi vahinkojen ennalta-
ehkäisyyn ja suurpetokantojen arviointiin käyte-
tään noin 0,140 miljoonaa euroa.

Suurpedot ovat kuluvan vuoden aikana tappa-
neet 2 500 poroa, ja luku kasvanee vielä 1 500
porolla. Porovahinkojen suuruus nousee siten
noin 4 miljoonaan euroon. Muut mm. kotieläin-
vahingot ovat arviolta 0,250 miljoonaa euroa.
Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ilman
määrärahalisäystä myönnettäviä korvauksia jou-
dutaan riistavahinkolain 9 §:n 2 momentin pe-
rusteella leikkaamaan 37 prosenttia. Valiokunta
kiinnittää huomiota petokorvausten voimakkaa-
seen kasvuun ja edellyttääkin, että ministeriö
huomioi syntyneen tilanteen.

Valiokunta toteaa, että petoeläinten aiheutta-
mat vahingot tulisi korvata täysimääräisesti, ja
lisää momentille 1 590 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 1 640 000
euroa.

Pääluokka 33
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
HALLINNONALA

02. Valvonta

06. *Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuk-
sen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentin päätösosan viimeinen kappale poiste-
taan, sillä kappaleessa mainittu Lääkealan tur-
vallisuus- ja kehittämiskeskuksen ylijohtajan
virka on perustettu jo laitosta koskevassa laissa
(593/2009).

Momentti muuttuu seuraavaksi:

- (1.—3. kappale kuten HE)
- (4. kappale poist.)

Pääluokka 35
YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLIN-
NONALA

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

70. Alusinvestoinnit (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 5 000 000 euron lisämäärärahaa öljyntorjunta-alus Hallin peruskorjaukseen.

Peruskorjaukseen osoitettiin vuoden 2009 ensimmäisessä lisätalousarviossa 7 miljoonaa euroa laaditun korjaussuunnitelman ja kustannusarvion mukaisesti. Tarjouskilpailussa kokonaistaloudellisesti edullisimmaksi osoittautui noin 12 miljoonan euron tarjous.

Valiokunta pitää erittäin hämmästyttävänä hankkeesta laaditun kustannusarvion ja arviointikriteerien perusteella edullisimman tarjouksen välistä 5 miljoonan euron eroa. Kustannusarvio ylittyi yli 70 prosentilla.

Valiokunnalle asiantuntijakuulemisessa esitettyjen syiden mukaan taloudellisen taantuman johdosta telakat ovat varovaisia hintalaskelmissaan ja kaikki yleiskustannukset kohdistetaan tarjolla oleviin muutamiin hankkeisiin. Vanhan korjaamisessa on myös riskejä mm., kun arvioidaan rungon ja koneiston kuntoa. Samoin tarjouksiin liittynyt suomenkielisen aineiston vaatimus on vähentänyt kilpailua. Suunnitteluvaiheen laskelma perustui lisäksi laitetoimittajien budjettihintatarjouksiin, jolloin on mahdollista, että laitteiden uusimmat sovellukset ovat nostaneet peruskorjaustyön hintaa joillakin prosenteilla.

Mainitut tekijät eivät kuitenkaan valiokunnan mielestä selitä saatujen tarjousten selvästi arvioitua korkeampaa hintatasoa. Valiokunta korostaa, että tehtyihin kustannuslaskelmiin pitää voida luottaa ja niiden rajoissa tulee pysyä. Lisäksi valiokunta toteaa, että samanaikaisesti hankkeen etenemisen kanssa raaka-aineiden, kuten teräksen, hinnat ovat alentuneet, minkä olet-

taisi yhdessä taloudellisen taantuman kanssa laskevan tarjoushintoja.

Valiokunnan pyytämän selvityksen mukaan tarjouskilpailun uusiminen ei ole mahdollista ilman huomattavia lisäkustannuksia mm. siksi, että peruskorjauksen ensimmäinen osio on jo tilattu. Lisäksi saatujen tarjousten hajonta oli vähäinen, eikä ole näkyvissä mitään syytä, miksi telakat toisella kierroksella alentaisivat tarjouksiaan.

Valiokunta pitää syntyneitä tilannetta erittäin valitettavana ja pitää tarpeellisena, että tulevaisuuden hankkeissa tarjousten ylittäessä kustannusarvion merkittävästi hankinta keskeytettäisiin ja hanke määrärahoineen arvioitaisiin uudelleen. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että suunnitelmien laatimisessa käytetään kokeneita ja ammattitaitoisia tekijöitä. Valiokunta pitää tässä tapauksessa välttämättömänä, että ympäristöministeriö yhdessä merivoimien kanssa valvoo tarkasti peruskorjauksen etenemistä ja toteutuvia kustannuksia sekä pitää huolta, ettei tulevaisuudessa tapahdu vastaavaa.

TULOARVIOT

Osasto 15
LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Momentille ehdotetaan lisättäväksi 3 240 000 euroa nimellisarvoiseen nettolainanottoon, jolloin nimellisarvoisen nettolainanoton määrä on 10 491 878 000 euroa. Lisäys johtuu menomomenteille 29.10.01, 30.30.01 ja 30.40.42 ehdotetuista muutoksista, joiden yhteismäärä on 3 240 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille merkitään lisäystä 2 245 560 000 euroa.

YHTEENVETO

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetaan tuloarvioihin (ilman nettolainanottoa ja velanhallintaa) 3 232 128 000 euron vähennystä, määrärahoihin 989 808 000 euron vähennystä ja netto-

lainanottoon ja velanhallintaan 2 242 320 000 euron lisäystä.

Valtiovarainvaliokunta on lisännyt määrärahoja 3 240 000 euroa. Vastaava lisäys on tehty myös tuloarvioihin momentille 15.03.01.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kulu-
van vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat
varsinainen talousarvio ja vuoden ensimmäinen
ja toinen lisätalousarvio huomioon ottaen
48 044 372 000 euroa.

PÄÄTÖSEHDOTUS

Edellä lausuttuun viitaten ja muilta osin hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että ehdotus vuoden 2009 toiseksi lisätalousarvioksi hyväksytään hallituksen

esityksen mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että lisätalousarvioaloitteet LTA 10—84/2009 vp hylätään ja

että lisätalousarviota sovelletaan 15 päivästä lokakuuta 2009 alkaen.

VaVM 14/2009 vp — HE 124/2009 vp

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Hannes Manninen /kesk		Minna Sirnö /vas
vpj.	Kari Rajamäki /sd		Pia Viitanen /sd (osittain)
jäs.	Tarja Filatov /sd (osittain)	vjäs.	Esko Ahonen /kesk (osittain)
	Christina Gestrin /r		Hanna-Leena Hemming /kok
	Pertti Hemmilä /kok (osittain)		Timo Kalli /kesk (osittain)
	Bjarne Kallis /kd		Reijo Kallio /sd (osittain)
	Kyösti Karjula /kesk		Inkeri Kerola /kesk
	Esko Kiviranta /kesk		Lauri Kähkönen /sd (osittain)
	Mikko Kuoppa /vas		Reijo Paajanen /kok
	Olli Nepponen /kok		Heli Paasio /sd (osittain)
	Kirsi Ojansuu /vihr		Aila Paloniemi /kesk (osittain)
	Markku Rossi /kesk		Eero Reijonen /kesk (osittain)
	Matti Saarinen /sd (osittain)		Kimmo Sasi /kok (osittain)
	Sari Sarkomaa /kok		Tuula Väättäinen /sd

Valiokunnan sihteereinä jaostokäsittelyissä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila
valiokuntaneuvos Jukka Vanhanen

VASTALAUSE 1 /sd

*Yleisperustelut**Talous- ja työllisyyskriisi pitkittyy*

Taloustilanne on huonontunut kuluvan vuoden aikana ja työttömyys sekä erityisesti nuoristyöttömyys ovat nousseet selvästi. Kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla vienti ei enää selittänyt talouskasvun supistumista, koska vienti lisääntyi tammi—kesäkuussa jo jonkin verran. Talouden sukellus johtuu yhä enemmän kotimaisista tekijöistä ja tehottomasta talouspolitiikasta.

Uusimmat ennusteet eivät ennakoil tilanteen nopeaa parantumista. Viimeisin Suomen Pankin talousennuste arvioi kokonaistuotannon laskevan tänä vuonna 7,2 prosenttia. Kasvua pankki uskoo syntyvän vasta vuonna 2011. Työttömyyden kasvu jatkuu koko ennustejakson ajan eli vuoteen 2011 asti, jolloin työttömyysaste on 10,7 prosenttia. Kasvanut työttömyys heikentää yksityistä kulutusta voimakkaasti tänä vuonna. Kulutus alkaa kasvaa vaivalloisesti uudelleen vasta vuoden 2010 aikana. Hallitus on siten epäonnistunut sekä kotimaisen kysynnän vahvistamisessa että työttömyyden vastaisessa taistelussa. Viime keväänä vaadimme nopeita toimia kasvavaa työttömyyttä vastaan. Esitimme, että hallitus olisi antanut silloin työllistävän lisäbudjetin, jolloin toimet olisivat vaikuttaneet jo tänä syksynä.

Porvarihallitus on ummistanut silmät talouden tosiasioilta

Porvarihallitus on toiminut hämmästyttävän passiivisesti ja hitaasti. Hallituksen velalla tehdyt ylisuuret ja tehottomat veronkevennykset eivät ole auttaneet kotimaista kysyntää. Elvytys- ja työllisyystoimien teho, määrä ja ajoitus ovat olleet pahasti pielessä. Tämän vuoden alusta voimaan astuneiden veronkevennysten piti elvyttää kulutusta, mutta toisin on käynyt. Nyt hallitus uskoo työllisyystoimien auttavan juuri oikeaan aikaan eli ensi vuonna työttömyyden kasvaessa

rajusti. Jo nyt näyttää siltä, että hallitus ei tule tässäkään onnistumaan toivotulla tavalla. Elvytys- ja työllisyystoimien ohella hallitus on laiminlyönyt vakavalla tavalla kuntatalouden toimintaedellytysten turvaamisen. Ensi vuonna kuntatalous ajautuu syvään taloudelliseen kriisiin. Kuntien velka kasvaa tuntuvasti lähivuosina, palveluita ja henkilökuntaa joudutaan karsimaan talouden tasapainottamiseksi.

Työttömyysongelma vaikeutuu ja pitkittyy

Jo keväällä tekemämme työttömyyttä koskevan välikysymyksen yhteydessä vaadimme hallitukselta merkittävää lisärahoitusta työttömyyden hoitoon. Hallitus ei kuitenkaan ottanut vaatimustamme vakavasti, vaan jätti lisäbudjetin laatimisen syksyyn. Näin siitä huolimatta, että jo keväällä tiedettiin työttömyyden kasvavan jyrkästi, yli 10 prosenttiin, vuoteen 2010 mennessä.

Suomen työttömyysaste oli elokuussa 7,6 prosenttia eli kaksi prosenttiyksikköä ylempänä kuin vuosi sitten. Työttömien määrä oli vuoden takaisesta kasvanut 52 000:lla. Yhteensä työtä vailla oli Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan elokuussa 203 000 ihmistä. Alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyysaste oli elokuussa 17,7 prosenttia, mikä oli 5,9 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisen vuoden elokuussa.

Työttömyyden rajuun kasvuun nähden ovat hallituksen työllistämistoimet täysin riittämättömiä. Palkkatukirahat loppuivat alkusyksystä kesken muun muassa Uudellamaalla, Pirkanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla, ja lisäbudjetissa tulevat määrärahat ovat käytössä alueilla vasta loka-marraskuussa. Lisämääräraha tulee siis auttamatta liian myöhään. Esimerkiksi työvoimakoulutuksessa ne uudet hankinnat, jotka joudutaan kilpailuttamaan, voivat käynnistyä vasta kahdeksan viikon päästä siitä, kun rahat ovat alueella käytettävissä.

Elokuun lopussa työ- ja elinkeinohallinnon koulutus- ja tukityöllistämistoimenpiteiden piirissä oli 75 200 henkilöä, mikä on 1 400 vähem-

män kuin vuotta aikaisemmin. Toisin sanoen työllistämistoimiin on lisääntyvän työttömyyden aikana sijoitettuna vähemmän ihmisiä kuin silloin, kun työllisyystilanne oli vielä hyvä. Huolestuttavista luvuista huolimatta hallitus ei edelleenkään varaa riittäviä resursseja aktiiviseen työvoimapolitiikkaan: huolimatta siitä, että työttömien työnhakijoiden määrä kasvaa useilla kymmenillä tuhansilla, esittää hallitus loppuvuodelle määrärahaa, jolla aktivointitoimiin saadaan keskimäärin vain hieman yli 3 000 henkilöä lisää tänä vuonna.

Työttömien palveluiden supistamisesta kärsivät eniten nuoret. Hälyttävä on tuore tutkimustulos, jonka mukaan laaja joukko nuoria uhkaa syrjäytyä työelämän ulkopuolelle ennen työelämän alkamista. Tutkimuksen mukaan alle 30-vuotiaita nuoria jää runsaasti eläkkeelle. Eläkkeellejäämistähti on jopa nopeampi heidän keskuudessaan kuin yli 30-vuotiaiden keskuudessa. Pitkäkestoinen työttömyys johtaa helposti syrjäytymiseen. On myös otettava huomioon, että vaikea työllisyystilanne ja aktivointitoimien puute saattaa ajaa nuoria pysyvästi töihin ulkomaille.

On myös muistettava, että yhä useammat työmarkkinatuen saajat joutuvat jatkuvasti turvautumaan toimeentulotukeen turvatakseen itselleen jokapäiväisen elämän perusedellytykset, mutta hallitus ei esitä työttömän perusturvan tasoon parannuksia. Laiminlyödessään työttömien riittävät aktivointitoimet ja toimeentuloturvan parantamisen porvarihallitus jakaa kansaa syrjäytyjiin ja menestyjiin.

Syrjäytymisen ehkäisyyn tarvitaan niin koulua, työvoimapalveluja kuin julkisia sosiaali- ja terveystalouksia. Näitä nykyhallitus laiminlyö jatkuvasti. Jos vastuuta julkisista palveluista ei kanneta, ovat tulevat inhimilliset ja taloudelliset kustannukset suuret. Vakavimmillaan ongelma voi heijastua seuraaviin sukupolviin. Meillä ei ole varaa toistaa 1990-luvun laman virheitä, jolloin osa nuorista jäi työelämän ulkopuolelle ja liian suuri joukko pysyvästi.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

10. Omistajaohjaus

Valtion Tieliikelaitoksesta yhtiöitettynä Destiaan on keskittynyt osaamista, jota valtiolla ei ole varaa hävittää. Toiminnallaan se on pystynyt hillitsemään hintojen nousua ja pitämään yllä hyvää laatutasoa. Destian myymisen tai omistujajärjestelyjen ilmeisenä vaarana on, että alalle muodostuu muutaman suuren yksityisen toimijan markkinat. Väylästä rakentamisessa ja ylläpidossa urakat jaetaan harvojen kesken ja ne ylinnoitellaan terveen kilpailun puuttuessa.

Raskone Oy takaa toiminnallaan mm. kansallista turvallisuutta, koska merkittävä osa puolustusvoimien kaluston huollosta ja korjauksista suoritetaan yhtiössä. Hallituksen esitys merkitsee sitä, että esimerkiksi Puolustusvoimien kaluston huolto siirtyy kansallisen intressin näkökulmasta sellaisille tahoille, joiden ensisijainen tavoite ei ole maan puolustuskyvyn ylläpito.

Geologisesta tutkimuskeskuksesta eriytetty Labtium Oy tarjoaa kaivostoimintaan liittyvää huippuosaamista ja teollisuutta palvelevaa testauslaboratoriotoimintaa sekä malmin etsintää tukevaa toimintaa. On tärkeää, että Suomen maaperää koskevat toiminnot ovat vahvasti valtion käsissä.

Yhtiöt toimivat valtion omistajuuden kannalta sellaisilla aloilla, että niiden yksityistäminen ei ole kannatettavaa. Valtion pitää säilyttää yhtiöissä enemmistöomistus kansallisen intressin turvaamiseksi. Yhtiöiden kehittämistä olisi voitu tehdä ilman myymistäkin tätä tarkoitusta varten perustetun Solidiumin avulla.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että Destia Oy:tä, Raskone Oy:tä ja Labtium Oy:tä koskevat esitykset hylätään ja luvun perustelut poistetaan.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitusohjelmassa todetaan, että vaativien rikosasioiden tutkimista tulee tehostaa ja nopeuttaa. Erityisen resurssi-intensiivistä on monimutkaisten talousrikosasioiden selvittäminen sekä esitutkinta- että syyteharkintavaiheessa. Poliisin ja syyttäjän riittävän aikainen ja kiinteä yhteydenpito esitutkinnassa edistää korkealaatuista tutkintaa ja asioiden laadukasta valmistelua tuomioistuimia varten. Kiinteä esitutkintayhteistyö ja syyttäjän aseman korostuminen vaativissa talousrikasioissa niiden tutkinnasta pääkäsitelyn valmisteluun ja asian oikeuskäsittelyyn si-
toa runsaasti syyteharkinnan resursseja.

Syyttäjätöiden resurssit ovat hallituksen esittämällä tasolla vakavissa talousrikoksissa riittämättömät. Hallituksen lisätalousarvio ei tuo helpotusta talousrikossyyttäjien ahdinkoon. Talousrikosten osuus kaikkein vaativimmista rikasioista on huomattavan suuri, ja talousrikollisuus aiheuttaa yhteiskunnalle mittavia vahinkoja sekä horjuttaa yleistä luottamusta niin elinkeinoelämään kuin hallintoon ja oikeuslaitokseen. Sosialidemokraattien lisätalousarvioaloitteella esittämämme poliisin talousrikostutkintaan käytettävien resurssien lisääminen merkitsee talousrikosten ruuhkautumista syyteharkintaan ilman kohdistettua vastinparia syyttäjäpuolella. Talousrikosten tehokkaan selvittämisen turvaamiseksi viranomaisketjun kaikilla tasoilla tulee syyttäjälaitoksen resursseja lisätä vastavasti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.30.01 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa syyttäjälaitoksen toimintamenojen turvaamiseen ja erityisesti vaikeiden talousrikosten selvittämiseen.

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vankimäärä on alkuvuodesta 2009 lähtenyt lievään nousuun. Hallitus ottaa lisätalousarviosaan vankimäärän nousun huomioon, mutta ei osoita vankeinhoidon vakavimpiinkin puutteisiin määrärahojen lisäystä. Vankeuslaki (767/2005) edellyttää, että jokaiselle vangille laaditaan yksilöllinen suunnitelma, ns. Ransu, rangaistusajan suorittamista, vapauttamista ja ehdonalaista vapautta varten. Todellisuudessa vankeinhoidon resurssipulan vuoksi riski- ja tarvearvioita tehdään vain murto-osalle vangeista. Riski- ja tarvearviointia pystytään tällä hetkellä soveltamaan pääsääntöisesti vain pitkäaikaisvankeihin. Ransujen toteutumisella on myös havaittu olevan merkittäviä alueellisia eroja.

Oikeusministeri ja sosiaali- ja terveysministeri ovat julkisuudessa todenneet, että jo pitkään Suomen mainetta tahranneet paljusellit jäävät pian historiaan. Sosialidemokraatit katsovat, että lisätalousarvio olisi ollut mitä mainioin tilaisuus korjata tämä vankien ihmis- ja perusoikeuksia loukkaava asiointi. Vankiloissa oli vuoden 2009 alussa vielä runsaat 500 vankipaikkaa, joissa on käytössä paljut. Vankeinhoitolaitoksen ja Senaatti-kiinteistöjen tavoitteena on ensi vuoteen mennessä peruskorjata muun muassa kaikki sellaiset vankilaosastot, joissa on käytössä paljusellejä. Vaikka Konnunsuolta ja Keralta paljusellipaikkoja on poistettu, Kuopion ja Mikkelin vankiloiden peruskorjaukset valmistuvat vasta puolentoista vuoden kuluttua. Tämän jälkeen paljusellipaikkoja jää vielä Hämeenlinnan vankilaan ja Helsingin vankilaan, joissa asuu myös vankien pieniä lapsia. Näiden sellien käyttö on välittömästi lasten kohdalla lopetetta-

va ja paljusellipaikat joko korjattava tai vaihdettava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenoihin.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sosialidemokraatit esittivät vuoden 2009 varsinaiseen talousarvioon 10 miljoonan euron lisäpanostusta poliisitoimen toimintamenoihin. Ensimmäisessä lisätalousarviossa hallitus esitti lisämäärärahoina palkkapoliittisiin toimenpiteisiin vaatimatonta 1 500 000:ta euroa. Toisessa lisätalousarviossa hallitus katsoi, että lisämäärärahan tarve työttömien poliisien työllistämiseksi olisi tämän jälkeen vielä 1 100 000 euroa.

Kuitenkin erityisesti paikallispoliisin toimintakyky kansalaisten turvallisuuden vahvistamiseksi edellyttäisi vieläkin edellisen hallituksen aikana esitetyn yhteensä 10 miljoonan euron lisäpanostuksen myöntämistä poliisin toiminnan perusrahoitukseen.

Jo keskusrikospoliisin laboratorio- ja dna-tutkimuksen toimintaedellytysten turvaaminen edellyttäisi erikseen 800 000 euron määrärahan kohdennusta. Myös talousrikosten ja harmaan talouden torjumisen turvaaminen ja toiminnan kehittäminen edellyttävät lisäpanostusta, jota ei nyt esitettyssä lisäbudjetissa ole vielä otettu huomioon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 otetaan lisäyksenä 7 400 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Kuntien tukeminen

32. Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)

Hallitus on jättänyt kunnat yksin eikä ole huolehtinut kuntien riittävästä palveluiden tuottamisen rahoituksesta. Hallitus on keskittynyt lähinnä verojen keventämiseen ja vähätelty talouskriisin vaikutusta kuntatalouteen sekä jättänyt kunnat käytännössä yksin vastaamaan kasvaviin palveluhaasteisiin. Tyly asenne merkitsee sitä, että kunnat joutuvat tekemään lamatalouden likaiset työt.

Viime vuoden jälkipuolella alkanut Suomen kansantalouden kasvuvauhdin hiipuminen on johtamassa jyrkkään alamäkeen, minkä seurauksena kansantuottemme supistuu tänä vuonna 1990-luvun lamavuosien tapaan. Kuntatalous ajautuu vaikeuksiin, kun yhteisöverotuotot puollittuvat ja menot kasvavat. Alijäämä kasvaa, ja ensi vuonna sen arvioidaan olevan noin miljardi euroa. Alueelliset erot kasvavat. Viennin hiipuessa erityisesti vientiteollisuudesta riippuvaiset paikkakunnat joutuvat koville työttömyyden kasvun yhteisöverotuottojen laskun johdosta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.90.32 otetaan lisäyksenä 4 000 000 euroa kuntien harkinnanvaraiseen rahoitusavustukseen.

Pääluokka 29**OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****20. Ammatillinen koulutus**

30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneen työvoiman tarve ja ammatillisen koulutuksen suosio on kasvanut. Ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkoja on lisättävä, jotta suomalaisen elinkeinorakenteen muutokseen, väestön ikääntymiseen ja alakohtaiseen työvoimapulaan kyetään vastaamaan. Hallitus alimitoittaa aloituspaikkojen määrää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 otetaan lisäyksenä 18 000 000 euroa ammatilliseen peruskoulutukseen.

30. Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö

32. Valtionosuus ja -avustus oppisopimuskoulutukseen (arviomääräraha)

Oppisopimus on tehokas työkalu, ja sen käyttö on aikuispainotteista. Oppisopimuskoulutus on yksi elinikäisen oppimisen aikuisväestölle mahdollistava toimintamalli, jossa työelämän tarpeet ovat keskeisessä asemassa. Se soveltuu erityisesti ammatinvaihtajille tai kokonaan tutkintoa vaille oleville, joista maahanmuuttajat ovat yksi keskeinen kohderyhmä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.30.32 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa oppisopimuskoulutukseen.

50. Yliopisto-opetus ja -tutkimus

01. Yliopistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kaikkien yliopistojen pitää erikoistumisen kautta tehdä kansainvälistä huippututkimusta. Yliopistojen perusrahoitusta on lisättävä kaikkien yliopistojen osalta tiede- ja teknologianeuvoston esityksen mukaisesti eli 200 miljoonalla eurolla vaalikauden aikana.

Suomalainen yliopistojärjestelmä toimii sivistisyliopistoihanteen pohjalta. Yliopistojen tutkimus on riippumatonta, ja toiminta on rahoitettu pääosin julkisista varoista. Tärkeä lähtökohta on yliopistojen ja eri tieteenalojen välinen tasa-arvo. Maan yliopistoja on kohdeltu samojen periaatteiden mukaisesti.

Tulevaisuudessakin on turvattava alueellisesti tasa-arvoinen, julkinen korkeakoululaitos koko maassa. Se edellyttää, että yliopistojen rahoitus on turvattu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.50.01 otetaan lisäyksenä 27 000 000 euroa yliopistojen toimintamenoihin.

Pääluokka 31**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA****10. Liikenneverkko**

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Liikenteen kasvun myötä tiestön palvelutaso laskee jatkuvasti, ja perustienpitomäärärahoihin kohdistuneiden leikkausten takia tiestön kunto on jo laskenut paikoin hälyttävän huonolle tasolle. Erityisesti alempiasteinen tieverkko on kärsinyt riittämättömistä määrärahoista ja on osittain rapautunut pahasti. Kunnossapitovelka on kasvanut vuosittain. Ilman tuntuvaa määrärahojen lisäystä kunnossapitokustannukset tulevat kohoamaan entistä suuremmiksi. Liikenneturvalli-

suuden kannalta on välttämätöntä, että kevyen liikenteen väyliä voidaan rakentaa nykyistä huomattavasti enemmän. Esitetyillä määrärahoilla kevyen liikenteen väylien rakentaminen lähes loppuu. Tieinvestointien elvyttävä vaikutus taloudellisen laskusuhdanteen aikana puoltaa myös määrärahojen lisäystä.

Hallituksen erityisesti perusväylänpitoon osoittamat määrärahat ovat täysin ristiriidassa eduskunnan yksimielisesti esittämien vaatimusten kanssa. Sosialidemokraatit edellyttävät liikenteen pitkäjänteistä, ennustettavaa, luotettavaa ja ympäristöystävällistä investointipolitiikkaa. Viime vuosina tiestön kunnossapidon kustannukset ovat kasvaneet noin 25–30 miljoonaa euroa vuodessa, ja asiantuntijoiden mukaan vuotuisia perustienpidon määrärahoja tarvittaisiin huomattavasti lisää. Korjauksen tarpeessa on 1 500 kilometriä pääteitä ja noin 1 000 siltaa. Suhdannetilanteen takia juuri nyt, jos koskaan, olisi oikea aika tehdä tarvittavat päätökset työllisyyttä tukevista infrahankkeista. Satsaamalla perusväylänpitoon saadaan aikaan välittömiä vaikutuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.21 otetaan lisäyksenä 50 000 000 euroa perustienpitoon.

22. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Ratojen huonokuntoisuuden takia kuljetusten turvallisuusriskit kasvavat ja aikataulujen noudattaminen vaikeutuu. Liikennerajoitukset aiheuttavat rautatiejärjestelmän sidonnaisuuksien takia ongelmia koko päärataverkolle. Tavaraliikenteen osalta ratojen huonokuntoisuudesta johtuvat painorajoitukset vaikeuttavat merkittäväällä tavalla esimerkiksi puutavaraliikenteen kuljetuksia. Tämä vaikuttaa suoraan näitä kuljetuksia käyttävien yritysten toimintaedellytyksiin. Rataverkon huono kunto johtaa vähitellen siihen, että yhä enemmän teollisuuden kuljetuksia ja myös matkustajaliikennettä siirtyy jo ennestään suuresti rasi-tetuille ja huonokuntoisille maanteille.

Rataverkon kehittämisen rinnalla on huolehdittava siitä, että rataverkko pidetään jatkossa-

kin koko maan kattavana. Ratojen kunnossapitoon ja korjausinvestointeihin on suunnattava budjettivaroja niin, että Ratahallintokeskuksella on mahdollisuus pitää suunnitelmallisesti liikennöitävässä kunnossa pääratojen lisäksi myös ns. vähäliikenteiset radat.

Rataverkon perusparannusluontoiisiin korvausinvestointeihin varattu rahoitus on tällä vuosikymmenellä vähentynyt merkittävästi. Jos riittävää rahoitusta korvausinvestointeihin ei saada, uhkaa useiden rataosuuksien perusparannustöiden valmistuminen lykkääntyä vuosilla. Lisäksi rahoituksen puute kasvattaa turvallisuusriskejä ja heikentää liikenteen täsmällisyyttä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.22 otetaan lisäyksenä 50 000 000 euroa perusradanpitoon.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)

Työllisyystilanne on merkittävästi heikentynyt, mutta hallitus ei edelleenkaan varaa riittäviä resursseja aktiiviseen työvoimapolitiikkaan. Lisäksi hallituksen määrärahalisäykset on tehty jälkijättöisesti: käytössä olevat määrärahat työvoimakoulutukseen ja työllistämiseen on 98-prosenttisesti sidottu, ja kun nyt käsiteltävän lisäbudjetin rahat ovat TE-keskusten käytössä vasta marras-joulukuussa, tulee lisämääräraha alueille auttamatta liian myöhään. Esimerkiksi työvoimakoulutuksessa ne uudet hankinnat, jotka joudutaan kilpailuttamaan, voivat käynnistyä vasta kahdeksan viikon päästä siitä, kun rahat ovat alueella käytettävissä.

Työllistämistoimiin on varattava riittävät määrärahat niin, että useampi pääsee aktiivitoimenpiteisiin. On parempi tarjota työ- ja koulutautumismahdollisuuksia kuin päästää ihmisiä syrjäytymään työelämästä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa työvoimapolitiittisten toimien tehostamiseen.

60. Energiapolitiikka

40. Energiatuki (arviomääräraha)

Energiatuki on osa taloudellista ohjausta, jolla energijärjestelmää pyritään ohjaamaan tehokkaimpiin sekä ilmaston ja ympäristön kannalta parhaisiin ratkaisuihin. Samalla lisätään energihuollon varmuutta ja monipuolisuutta. Päästökaupparektorille myönnetään investointitukia vain uuden teknologian hankkeisiin. Päästökaupparektorin ulkopuolella sitä vastoin voidaan tukea myös tavanomaisen tekniikan investointihankkeita. Tuulivoimainvestoinneille myönnetään tukea ainoastaan uuden teknologian hankkeisiin. Nopeasti liikkeelle lähteviin ja työllisyyttä parantaviin uusiutuvan energian käyttöä ja energiatehokkuutta edistäviin hankkeisiin, jotka samalla tukevat pitkän aikavälin ilmasto- ja energiapolitiittisia tavoitteita, tarvittaisiin lisää määrärahaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.60.40 otetaan lisäyksenä 10 000 000 euroa energiatukiin.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Työttömyysturva

52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)

Perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan lailla turvataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Perustuslain nojalla ns. syyperusteista toimeentuloa saavien ei siten tulisi joutua viimesijaisen toimeentuloturvan eli toimeentulotuen piiriin.

Työmarkkinatuen taso ei riitä työttömän perustoimeentuloon, ja osa työmarkkinatuen saajista joutuu asumistuen lisäksi turvautumaan toimeentulotukeen. Työttömien toimeentulotukiriippuvuuden lieventämiseksi esitämme työmarkkinatuen korottamista kahdella eurolla päivässä. Työmarkkinatuen ja muun työttömyysturvan keskinäisen kytkennän vuoksi työmarkkinatuen korotus nostaa myös työttömän peruspäivärahan tasoja sekä niihin kytkettyä ansiosidonnaista työttömyysturvaa.

Työmarkkinatukea tulee jatkossa nostaa asteittain niin, ettei työttömän henkilön tarvitse nostaa toimeentulotukea lainkaan. Työmarkkinatukeen tehtävään tasokorotukseen tulee myös liittää riittävä määrä aktiivitoimenpiteitä, jolloin pitkäaikaistyöttömiä voidaan auttaa työllistymään uudelleen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.52 otetaan lisäyksenä 30 000 000 euroa työmarkkinatuen budjettiperusteiseen korottamiseen.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

35. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)

Toimeentulotuen varassa elävien määrä kasvaa. Erityisesti lapsiperheet ovat tiukoilla. Pitkään jatkuva köyhyudessa ja toimeentulotuen varassa eläminen syrjäyttää lapsia ja lapsiperheitä.

Vaikka toimeentulotuen tulisi olla viimesijainen toimeentuloturvan muoto, joutuvat käyttäenössä monet perheet turvautumaan toimeentulotukeen säännöllisenä tukena. Koska hallitus ei ole esittänyt riittäviä korotuksia niiden ensisijaisten etuukseen tasoon, jotka vähentäisivät lapsiperheköyhyyttä, on välttämätöntä puuttua toimeentulotuen perusteisiin nostamalla lapsiperheiden toimeentulotukea.

Sosialidemokraatit toteuttivat viime vaalikaudella useita toimia kaikkein pienituloisimpien aseman kohentamiseksi. Haluamme jatkaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta edistävää politiikkaamme myös kuluvalle vaalikaudella. Siksi ehdotamme toimeentulotuen lapsen perusosan tason nostamista 30 eurolla kuukaudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.35 otetaan lisäyksenä 4 000 000 euroa lapsen perusosan korottamiseen toimeentulotuen budjettiperusteisesti.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

77. Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)

Ympäristötöiden momentilta valtion budjetista rahoitetaan ympäristön suojelun kannalta olennaisia vesihuoltohankkeita ja pilaantuneiden alueiden parannuksia. Valtion vuoden 2009 ensimmäisessä lisätalousarvioesityksessä hallitus

esittää ympäristötöiden määrärahoja lisättäväksi 2 000 000 eurolla. Toinen lisätalousarvio lisäsi summaa 2 500 000 eurolla niin, että koko vuoden yhteenlaskettu määrärahasaatio kipusi hallituksen esittämänä 18 950 000 euroon.

Suomessa on arvioitu pilaantuneiden kohteiden määräksi noin 20 000. Kokonaisrahoitustarpeeksi on arvioitu 1—1,2 miljardia euroa seuraavan 20 vuoden aikana. Erityisesti Itämeren suojeluun liittyvien ympäristötöiden merkitys on kasvanut Itämeren tilan huonontuessa. Ympäristötyömäärärahalla on huomattava merkitys Itämeren kuormituksen vähentämisessä, kun haja-asutuksen jätevesikuormitusta saadaan pienennettyä. Määrärahojen tarve tähän työhön on hallituksen arviota suurempi, sillä jopa kymmenet viemärihankkeet eri puolilla Suomea odottavat riittäviä resursseja käynnistyäkseen.

Sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa arvioimme ympäristötöiden määrärahatarpeen 7 000 000 euroa hallitusta suuremmaksi. Talouden näkymien synkenntyä esitimme lisätalousarvioalioitteessa kesän alussa 10 000 000 euron lisäpanostusta ympäristötöiden määrärahoihin erityisesti vallitseva taloustilanne ja ympäristötöiden työllisyysvaikutukset huomioon ottaen. Mielestämme tämä määrärahasaatioarvio on edelleen ajankohtainen ja hallituksen vastaavaa oikeampi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.77 otetaan lisäyksenä 7 000 000 euroa ympäristötöiden määrärahojen turvaamiseksi.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Korkotukilainat ja valtioneuvokset

Hallitus toi vuoden 2009 ensimmäisen lisätalousarvion yhteydessä vuokra-asuntotuotannon lisäämiseen tähtäävän lakiesityksen, jossa tarjottiin suhdanneluonteista tukea myös uusille omistajatahoille, sekä lakiesityksen, jolla tuetaan väliaikaisesti taloyhtiöiden remontteja. Esi-

tyksissä on kyse lähinnä markkinaehtoisen vuokra-asuntotuotannon elvyttämisestä ja määraikaisesta korjausavustuksesta eräiden asuinrakennusten remontoimiseksi.

Sosialidemokraattien mielestä uudis- ja korjausrakentamisen tukeminen valtion taholta on tässä taloudellisessa tilanteessa välttämätöntä. Hallituksen esitys uusien vuokra-asuntojen rakentamisen tukemiseksi ei kuitenkaan takaa läh-
tövuokrien asettumista kohtuulliselle tasolle.

Suomi ja erityisesti sen kasvukeskukset tarvitsevat lähivuosina runsaasti uutta työvoimaa niin maan sisältä kuin rajojemme ulkopuolelta erityisesti yksityisen ja julkisen sektorin palvelualojen työtehtäviin. Tämä puolestaan edellyttää, että yhteiskunnan keinoin turvataan riittävä kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjonta.

Sosialidemokraatit esittivät vaihtoehtobudjetissaan vuodelle 2009 sekä ensimmäisen lisätalousarvion vastalauseessaan valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon korkotukilainoituksen ehtojen muuttamista siten, että kohtuuhintainen lähtövuokra voidaan taata pieni- ja keskituloisille ihmisille.

Jotta vuokra-asuntotuotanto voisi päästä edes lähelle asetettuja tavoitteita ja jotta ihmisille voitaisiin jatkossakin tarjota kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, olisi ARA-vuokra-asuntojen uustuotannon korkotukilainoituksen ehtoja korjattava merkittävästi siten, että uustuotannolle myönnetään 10 prosentin investointiavustus ja korkotuen nykyinen omavastuukorko 3,4 prosenttia puolitetaan. Näin päästään esimerkiksi pääkaupunkiseudulla noin 10 euron/m² lähtövuokratasoon, jota voidaan pitää asumisen nykyhinnoissa kohtuullisena.

Huomattavaan osaan esimerkiksi kuntien omistamista vuokra-asunnoista ei ole tehty merkittäviä korjaustoimenpiteitä talojen valmistuksen jälkeen. Näiden vuokratalojen korjausvelka on näin noussut sellaiseksi, ettei taloja enää pystytä korjaamaan ilman, että korjattujen talojen vuokrat muodostuisivat kohtuuttomiksi pieni- ja keskituloisille ruokakunnille.

Korkotukilainoituksen kautta voitaisiinkin tukea myös vanhojen vuokra-asuntojen perusparannuksia ja porrastamalla tuki remontin energiatehokkuuteen kannustettaisiin samalla vuokrataloja nimenomaan ekologisiin remonttiratkaisuihin.

Viite: LTA 84/2009 vp — ed. Rajamäki.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 35.20.60 perusteluihin lisätään maininta, että vuonna 2009 tulee vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) sekä sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (666/2001) perusteella lainansaajan maksettavaksi jäävän perusomavastuun korkotukilainan korosta säädetty prosenttimäärä puolittaa valmistuvien uusien asuntojen asumiskustannusten pitämiseksi kohtuullisena ja että vuonna 2009 ARA-vuokra-asuntojen perusparannusjärjestelmä uusitaan siten, että korkotukilainoituksen ehtoja parannetaan ja tuki sidotaan korjausten energiatehokkuuteen.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2009

Kari Rajamäki /sd
Lauri Kähkönen /sd
Reijo Kallio /sd
Pia Viitanen /sd

Tuula Väättäinen /sd
Matti Saarinen /sd
Heli Paasio /sd
Tarja Filatov /sd

VASTALAUSE 2 /vas

Yleisperustelut***Talouden ahdinko***

Vuoden 2009 varsinaisessa talousarviossa ei vaurauduttu suhdanteiden jyrkkään huononemiseen ja maailmanlaajuisen finanssikriisin mukanaan tuomaan talouden vakavaan taantumiseen. Vaikka tämän vuoden ensimmäinen lisätalousarvio tuli heti vuoden alussa, siihen ei sisällynyt riittävä panostusta työttömyyden torjuntaan. Tämä toinen lisätalousarvio olisikin pitänyt antaa niin aikaisin, että tämä olisi ehditty käsitellä ennen kesää, ja samalla työllisyyspanoksen olisi tullut olla selvästi mittavampi.

Talousahdingossa hallituksen linjassa on ollut neljä keskeistä virhettä:

1) *tuloveronkevennykset eivät kohdistuneet oikeudenmukaisesti eivätkä elvyttämisen kannalta edes tehokkaasti*, sillä pienimpien etuuk-sien, kuten työttömyysturvan ja eläkkeiden, korottaminen ja muutoin veronkevennysten kohdentaminen pieniin ja keskisuihin tuloihin olisi sekä oikeudenmukaisempi ja elvytyksenkin kannalta selvästi tehokkaampi ratkaisu,

2) *hallitus ei ole suostunut lisäämään kuntien rahoitusta, vaikka ne muutoin joutuvat vähentämään investointejaan ja harkitsemaan henkilös-tösupistuksia*,

3) *hallitus ei riittävästi panosta asuntotuotantoon ja perusinvestointeihin ja*

4) *hallituksen elvytys on riittämätön, vaikka se täyttää automaattisten vaikutusten takia EU:n yhteisen suosituksen*.

Kotimarkkinoiden kannalta elvytystoimien panostus on ollut riittämätön. Tämän toisen lisätalousarvion antamisen viivyttäminen viime kevältä syksyyn on selkeä esimerkki välinpitämättömyydestä työttömyyden kasvusta.

Hallitus pyrkii Euroopan unionissa siihen, että elvytys kokonaisuudessaan lopetetaan ja

siirrytään elvytyksen purkamiseen (ns. exit-strategia). Tämä on ennen aikaista. On pelko siitä, että työttömyys kasvaa ainakin pitkälle ensi vuoteen ja havaittu elpyminen voi osoittautua lyhytaikaiseksi.

Tuoreen Suomen Pankin ennusteen mukaan elpyminen on verkkaista. BKT alkaa selvästi kasvaa vasta vuonna 2011. Pankin arvion mukaan kokonaistuotanto supistuu kuluvana vuonna 7,2 prosenttia eli 2,2 prosenttiyksikköä aiemmin arvioitua enemmän. Ensi vuonna talous pääsisi vasta nollakasvuun. Vuonna 2011 bruttokansantuote kasvaisi Suomen Pankin ennusteen mukaan 1,6 prosenttia. Siten kasvunäkymät ovat vaatimattomia, mikä merkitsee pitkäaikaistyöttömyyden voimakasta kasvua ensi vuonna.

Suomen vienti supistui voimakkaasti, sillä Suomi on erikoistunut investointitavaroiden tuotantoon. Viennin merkittävän osuuden takia maamme talous on viennistä erittäin riippuvainen. Siksi olisi tärkeää, etteivät EU-maat ja tätä laajempikaan kansainvälinen yhteisö lopeta liian aikaisin elvyttämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. *Hallituksen talouspoliittiset elvytystoimet ovat olleet väärin kohdennettuja, riittämättömiä ja liian hitaita estämään Suomen talouden laman syvenemisen, työttömyyden kasvun, nuorten syrjäytymisen, kuntatalouden rahoituskriisin ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntymisen ja hallitus ei siksi nauti eduskunnan luottamusta.*

2. *Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii Euroopan unionin puitteissa siihen, että jäsenmaat sitoutuisivat olemaan kiirehtimättä elvytyksen lopettamista.*

*Yksityiskohtaiset perustelut***MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 23****VALTIONEUVOSTON KANSLIA****10. Omistajaohjaus**

Emme voi hyväksyä hallituksen pyytämää valtuutta luopua omistuksesta valtion tällä hetkellä kokonaan omistamissa Destia Oy:ssä ja Labtium Oy:ssä ja valtion enemmistöomistuksesta Raskone Oy:ssä. Destialla on merkittävä markkina-asema, joten sen yksityistämällä on vaikutusta maarakennusalan hinnanmuodostukseen.

Autokatsastuksen yksityistäminen osoitti, että korkeaa tuottoa (ylivoittoa) tavoittelevat sijoittajat kykenevät markkina-asetmallaan nostamaan hintatasoa merkittävästi. Näin käy myös Destian kohdalla. Tämän kustannuksen maksaa julkinen valta, eli siis veronmaksajat. Ei myöskään ole mitään tarvetta luopua valtionomistuksesta näissä kolmessa yhtiössä. Eduskunnan on syytä evätä valtuuspyyntö.

Viite: LTA 10/2009 vp — ed. Kuoppa ym.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 23.10 perusteluista poistetaan maininta Destia Oy:tä, Labtium Oy:tä ja Raskone Oy:tä koskevasta myyntivaltuudesta.

Pääluokka 24**ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö**

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Tänä vuonna talous-, ilmasto- ja ruokakriisin seurauksena ihmisiä kuolee kehittyvissä maissa nälkään ja hoidettavissa oleviin tauteihin. Niiden ihmisten osuus, joiden on elettävä alle eurola päivä, kasvaa kiihtyvällä tahdilla.

Gloaali talouskriisi koettelee pahiten juuri kehittyvien maiden talouksia, mutta näiden maiden asukkaiden tilannetta pahentaa se, että rikkaan pohjoisen edustajat leikkaavat samaan aikaan kehitysyhteistyöstään ja Euroopan siirtotyöläisten lähettämät rahavirrat lähtömaihinsa tyrehtyvät.

Tämän vuoksi muun muassa YK ja Maailmanpankki ovat vedonneet Suomeen ja muihin EU-maihin, jotta nostaisimme kehitysyhteistyömäärärahojamme tälle vuodelle, ennen kuin kehittyvien maiden ongelmat moninkertaistuvat.

Viite: LTA 11/2009 vp — ed. Sirnö.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.66 otetaan lisäyksenä 10 000 000 euroa käytettäväksi varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

Pääluokka 25**OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****40. Rangaistusten täytäntöönpano**

01. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamannot (siirtomääräraha 2 v)

Nykyisellä henkilöstömäärällä ei kyetä uuden lainsäädännön hengen mukaisesti lisäämään vankien osallistumista toiminta- ja päihdeohjel-

miin. Aktivointitoimet edellyttäisivät riittävää lisäresursointia. Myös vankien terveydenhuollossa on selviä puutteita. Nykyinen taloustilanne perustele myös panostamista vuosikorjauksiin.

Viite: LTA 17/2009 vp — ed. Sirnö.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 otetaan lisäyksenä 4 500 000 euroa, mistä 3 000 000 euroa vuosikorjauksiin ja 1 500 000 euroa vankiloiden henkilöstön lisäresursointiin sekä vankien aktivointitoimiin ja terveydenhuoltoon.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Kuntien tukeminen

32. Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)

Taloudellinen taantuma on johtamassa siihen, etteivät kuntalaisten tasa-arvoiset oikeudet peruspalveluihin enää toteudu. Muun muassa Kuntaliitto on pitänyt tärkeänä, että kuntien valtionosuuksia nostetaan vielä tämän syksyn kuluessa tälle vuodelle 100 miljoonalla eurolla. Näin helpotettaisiin kuntien talousahdinkoa, turvattaisiin taantumien aikana entistäkin tärkeämmiksi tulleet peruspalvelut ja vähennettäisiin kunnallisveron korotuspaineita.

Kuntien ja kuntalaisten hädälle sokea hallitus ei ole valmis nostamaan kuntien valtionosuuksia. Sen seurauksena moni kunta ajautuu jo tänä syksynä leikkauskierteeseen, joka vaarantaa ihmisten perusoikeuksien toteutumisen. Heikoimpien kuntien tukemiseksi tulee harkinnanvaraisia rahoitusavustuksia nostaa vielä tänä vuonna 50 miljoonalla.

Viite: LTA 27/2009 vp — ed. Sirnö.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.90.32 otetaan lisäyksenä 50 000 000 euroa.

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Taloustilanteen huomioon ottaen määrärahaa ei ole pidettävä riittävänä. On perusteltua lisätä opiskelijamääriä.

Viite: LTA 29/2009 vp — ed. Sirnö.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 otetaan lisäyksenä 18 000 000 euroa ammatillisen perusopetuksen opiskelijamäärän lisäämiseen.

30. Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö

32. Valtionosuus ja -avustus oppisopimuskoulutukseen (arviomääräraha)

Oppisopimuskoulutus on joustava tapa hankkia ammattitaito ja suorittaa perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto työn ohessa. Oppisopimuskoulutus sopii sekä nuorille että vanhemmille oppijoille. Oppisopimuskoulutus on erityisen tärkeä väylä työelämään niiden nuorten kohdalla, joille ammattitutkinnon suorittaminen oppilaitoksessa on vaikeaa. Pitkäaikaistyöttömälle oppisopimuskoulutus voi olla ainoa tie päästä kiinni työhön.

Oppisopimuskoulutetuista työllistyy noin 90 prosenttia. Koulutusmuoto on tehokas myös työnantajapuolelle: yritys voi kouluttaa ihmisiä nopeasti ja täsmällisesti niihin tehtäviin, joihin se kaipaa lisätyövoimaa. Lisäksi oppisopimuskoulutus on hyväksi koettu tapa siirtää työpai-

kalla eteenpäin niin kutsuttua hiljaista tietotaitoa.

Momentin perusteluja on muutettava siten, että oppisopimusopiskelijoiden enimmäismäärä ammatillisessa lisäkoulutuksessa vuonna 2009 on 29 200.

Viite: LTA 31/2009 vp — ed. Sirnö.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.30.32 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa oppisopimuskoulutukseen.

50. Yliopisto-opetus ja -tutkimus

01. Yliopistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Yliopistoverkostomme on suurten muutosten edessä. Samaan aikaan koveneva globaali kilpailu asettaa yliopistoille uusia laadullisia ja määrällisiä haasteita. Valitettavasti suomalaisten korkeakoulujen nousua maailman huippuyliopistojen rinnalle estää jatkuva rahoituksen alimitoitus.

Viite: LTA 32/2009 vp — ed. Sirnö.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.50.01 otetaan lisäyksenä 27 000 000 euroa yliopistojen perusrahoitukseen.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Liikenteen kasvun myötä tiestön palvelutaso laskee jatkuvasti, ja perustienpitomäärärahoihin kohdistuneiden leikkausten takia tiestön kunto on jo laskenut paikoin hälyttävän huonolle tasolle. Erityisesti alempiasteinen tieverkko on kärsi-

nyt riittämättömistä määrärahoista ja on osittain rapautunut pahasti.

Tieinvestointien elvyttävä vaikutus taloudellisen laskusuhdanteen aikana puoltaa määrärahojen lisäystä.

Viite: LTA 36/2009 vp — ed. Kuoppa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.21 otetaan lisäyksenä 50 000 000 euroa perustienpitoon ja kehittämishankkeisiin.

22. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Ilmastomuutoksen hillitseminen edellyttää kasvihuonekaasupäästöjen tuntuvaa vähenemistä. Siksi raide- ja muun joukkoliikenteen osuutta liikenteestä on selkeästi nostettava. Raideliikenne on vähän saastuttavana, energiataloudellisenä ja turvallisena liikennemuotona kestävä kehityksen mukaista. Rataverkon perusparannusluontoihin korvausinvestointeihin varattu rahoitus on tällä vuosikymmenellä vähentynyt merkittävästi.

Viite: LTA 51/2009 vp — ed. Kuoppa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.22 otetaan lisäyksenä 50 000 000 euroa perusradanpitoon.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HAL- LINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)

On kannettava huolta nuorista työttömistä ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvusta. Työttömyys on käytännössä ylittänyt 300 000 työttömän rajan, sillä myös lomautetut ovat työttömiä työnhakijoita. Hallituksen toimet työttömyyden kasvun

estämiseksi ovat olleet täysin riittämättömiä, ja nyt toisessa lisäbudjetissa osoitetut lisämäärärahat eivät riitä edes pysäyttämään työttömyyden kasvua

Viite: LTA 67/2009 vp — ed. Kuoppa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa.

64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)

Hallitus ei esitä lisämäärärahajoja työllisyysperusteisiin investointeihin, ainoastaan myöntövaltuuksien lisäyksiä jälkirahoituksena. Kuntien taloudellinen tilanne on tiukka, eikä niillä ole mahdollisuuksia käyttää jälkirahoitusmallia täysimääräisesti työttömyyden lievittämiseksi. Rakennemuutospaikkakuntien talous on työpaikkojen menetysten vuoksi poikkeuksellisen kireä, ja tämän vuoksi on lisättävä myös määrärahaa tuntuvasti myöntämisvaltuuksien lisäksi.

Viite: LTA 68/2009 vp — ed. Kuoppa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.64 otetaan lisäyksenä 15 000 000 euroa.

60. Energiapolitiikka

40. Energiatuki (arviomääräraha)

Pidämme perusteltuna energiatuen lisäämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.60.40 otetaan lisäyksenä 10 000 000 euroa ja että valtuus samalla korotetaan 108 000 000 euroon.

Pääluokka 33

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

01. Hallinto

03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tällä hetkellä yli 30 000 valitusta ruuhkauttaa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan. Keskimääräinen käsittelyaika on yli 15 kuukautta. Kyse kuitenkin on mitä suuremmissa määrin ihmisten perusoikeuksien toteutumisesta: oikeudesta toimeentuloon ja terveyteen.

Viite: LTA 72/2009 vp — ed. Sirnö.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.01.03 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ruuhkien purkamiseen.

20. Työttömyysturva

52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)

Työttömyysturvan taso on riittämätön toimeentuloon. Sen tuntuva korottaminen olisi tässä tilanteessa tehokkain tapa lisätä kotimaista kysyntää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.52 otetaan lisäyksenä 45 000 000 euroa työmarkkinatuen budjettiperusteiseen korottamiseen 700 euroksi kuukaudelta 1.11.2009 alkaen.

40. Eläkkeet

60. Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Vähimmäistoimeentulo tulee nostaa 700 euroon kuukaudessa. Se on oikeudenmukaista näiden

ihmisten itsensä kannalta. Samalla se on tehokas tapa lisätä kotimaista kulutuskysyntää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.40.60 otetaan lisäyksenä 126 000 000 euroa kansaneläkkeen budjettiperusteiseksi korottamiseksi 700 euroksi kuukaudelta.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

35. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)

Suomalainen yhteiskunta on vauraampi kuin koskaan. Huolestuttavaa on, että vaurastuminen ei näy lainkaan kaikkein pienituloisimpien kansalaisten tuloissa.

Lapsilisällä kompensoidaan perheille lasten kasvattamisesta aiheutuvia kuluja. Lapsilisiä ei ole sidottu indeksiin, ja lapsilisien reaaliarvon lasku pakottaa köyhät perheet turvautumaan toimeentulotukeen. Toimeentulotuen perusosan määräytymisperusteita kuitenkin muutettiin 1.1.1994 alkaen siten, että lapsilisät otetaan huomioon perheen toimeentulolaskelmaa tehtäessä. Käytännössä lapsilisien mahdolliset korotukset vähennetään aina toimeentulotuesta. Tämä on räikeässä ristiriidassa hallitusohjelman lapsiköyhyyden vähentämiseen pyrkivien tavoitteiden kanssa.

Lapsilisä on muutettava etuoikeutetuksi tuloksi, joka ei vähennä perheen saamaa toimeentulotukea. Lapsilisiin viime vuosina tehdyt pienet parannukset eivät muuten auta kaikkein suurimassa ahdingossa olevien perheiden tilannetta lainkaan. Kaikkiin toimeentulotukea saaviin lapsiperheisiin soveltaen tämä tietäisi valtiolle korkeintaan 35 miljoonan euron lisäkustannuksia vuodessa. Olemme tehneet tätä asiaa koskevan lakialoitteen.

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeen-

tulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. Elinkustannukset ovat viime aikoina nousseet merkittävästi, mutta toimeentulotuen tasoa ei ole vastaavasti tarkistettu. Toimeentulotuki on liian alhainen, eikä se nykyisen suuruisena pysty täyttämään sille asetettuja tavoitteita toimeentulon turvaamisesta ja itsenäisestä selviytymisestä. Toimeentulotuen perusosa on yksin asuvalla ja yksinhuoltajalla 399,10 euroa. Se tulisi nostaa 700 euroon.

Viite: LTA 78/2009 vp — ed. Sirnö.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.35 otetaan lisäyksenä 22 000 000 euroa ja momentin perusteluihin otetaan maininta, että määrärahasta saa käyttää 9 000 000 euroa toimeentulotuen myöntämisperusteiden muuttamiseen lapsilisän osalta budjettiperusteisesti ja 30 000 000 euroa toimeentulotuen perusosan nostamiseen budjettiperusteisesti 700 euroon kuukaudessa.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

77. Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)

Pidämme määrärahaa riittämättömänä. Ympäristötöiden määrärahat ovat jatkuvasti olleet alimitoitettut, ja valmiita suunnitelmia on runsaasti odottamassa rahoitusta. Ympäristötyöt ovat myös työllistäviä ja jakautuvat eri puolille Suomea, joten niiden vaikutus työllisyyteen on myönteinen, ja samalla voidaan parantaa ympäristön tilaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 35.10.77 otetaan
lisäyksenä 7 000 000 euroa siirtovie-
märeiden rakentamiseen.*

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

On perusteltua aihetta kiinnittää huomiota asu-
miskustannuksiin. Hallituksen esitys kiinteistö-

veron nostamisesta lisää asumiskustannuksia.
Lisäksi on esitetty vaatimuksia kiinteistöveron
korottamisesta tuntuvasti tulevina vuosina.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväk-
syttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus

*Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy
pikaisesti toimiin asumiskustannusten
nousun hillitsemiseksi.*

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2009

Mikko Kuoppa /vas
Minna Sirnö /vas

VASTALAUSE 3 /kd

Yleisperustelut

Maailman taloudellisen tilan arvioidaan vuoden 2009 toisessa lisätalousarviossa olevan edelleen epävarma, mutta lisätalousarviota on rakennettu varovaisen optimistisissa tunnelmissa. Varovaisen optimismin rinnalla muistetaan kuitenkin se, että bruttokansantuotteen ennustetaan supistuvan Suomessa tänä vuonna keskimäärin 6—7 prosenttia.

Nykyisessä yrittäjille haasteellisessa ajassa on tärkeää antaa heille heidän tarvitsemaansa tukea. Tätä tukea antaa mm. Suomen Yrityskummit ry, jonka tarkoituksena on tarjota yrittäjälle tai yrittäjäksi aikovalle keskustelukumppani ideoiden kehittämisessä. Kokemukset yrityskummien käytöstä ovat olleet positiivisia. Taloustilanne on ajanut altaalle myös nuoret, joista yhä kasvava joukko joutuu elämään ilman työtä. Tämän päivän nuorisotyöttömyys saattaa tulevaisuudessa aiheuttaa valtiolle myös muita kustannuksia nuorten syrjäytyessä, joten nuorten työttömyyteen puuttuminen on ensiarvoisen tärkeä asia.

Asia, johon kansanedustajat ovat jo vuosia kiinnittäneet huomiota, on perustienpitoon varattu liian pieni määräraha. Hyvä perustienpito hyödyttää koko yhteiskuntaa, ja samalla sillä on positiivinen vaikutus työllisyyteen. Teiden kunnossapitoon liittyy myös liikenneväyliä hoitavan Destian tulevaisuus. Tällä hetkellä valtio omistaa Destian kokonaan, mutta hallitus hakee valtuuksia pudottaa valtion omistus aina nolleen saakka. Hallitus ehdottaa vuoden 2009 toisessa lisätalousarviossa, että eduskunta myöntäisi valtuudet valtion omistuksesta luopumiseen Destia Oy:ssä. Destia toimii alalla, jossa julkisen sektorin etu on laaja kilpailu. Jos valtio luopuu yhtiön omistuksesta, seurauksena voi olla, että yhtiö siirtyy jonkin kotimaisen tai kansainvälisen suuryhtiön haltuun. Tämä keskittäisi alaa, mikä vähentäisi kilpailua ja lisäisi yhteiskunnan kustannuksia.

Lisätalousarvioesityksessä todetaan, että eduskunnalta mahdollisesti saatavaa myyntivaltuutta on tarkoitus käyttää ainoastaan yritysjärjestelyihin. Tekstissä korostetaan, ettei Destia ole tarkoitus myydä. Teksti ei kuitenkaan ole juridisesti sitova, vaan sen mahdollinen hyväksyminen merkitsisi sitä, että nykyinen tai tuleva hallitus voisi kokonaan luopua Destiasta. Tästä syystä olisi parempi myöntää myyntivaltuudet niin, että valtion osuus Destiassa olisi vähintään 50 prosenttia.

Lisätalousarviossa tulee pitää huolta myös siitä, että inhimillisyys pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottokysymyksissä toteutuu. Ylipitkien odotusaikojen lyhentäminen olisi kaikkien etu.

Yksityiskohtaiset perustelut**MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 23****VALTIONEUVOSTON KANSLIA****10. Omistajaohjaus**

Hallitus hakee valtuuksia Destia Oy:n, Raskone Oy:n ja Labtium Oy:n myymiselle siten, että valtion omistus mainituissa yhtiöissä putoaisi nolleen saakka.

Lisävaltuuksien tarvetta perustellaan yritysjärjestelyillä. Raskone Oy:n ja Labtium Oy:n osalta tarve lienee perusteltu. Sen sijaan Destia Oy:n osalta omistusoikeuden pudottamista nolleen saakka ei voida talousvaliokunnan lausuntoon (TaVL 22/2009 vp) liittyvässä 2. eriävässä mielipiteessä esitettyjen perustelujen johdosta pitää tarkoituksenmukaisena.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

että eduskunta myöntää myyntivaltuudet Destia Oy:n osalta siten, että valtiolla säilyy vähintään 50 prosentin omistus ja äänivalta yhtiössä.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

40. Maahanmuutto

02. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminta valtion osalta (arviomääräraha)

Vuonna 2008 Suomeen saapui yli 4 000 turvapaikanhakijaa. Se on huomattavasti enemmän kuin edellisellä vuonna, ja tänä vuonna tuo määrä saattaa vielä nousta. Pitkät käsittelyajat hakemuksissa eivät ole kenenkään edun mukaisia, ja lisärahan antaminen momentille 26.40.02 helpottaisi sekä Suomea että yksittäisiä turvapaikanhakijoita.

Koko turvapaikkatutkinnan ajan hakija oleskelee yleensä vastaanottokeskuksessa, jossa hänelle on järjestetty tilapäinen majoitus. Nopeamat ratkaisut hakuprosessissa olisivat kuitenkin inhimillisempiä hakijoita kohtaan, ja samalla ne säästäisivät kustannuksia. Tällä hetkellä turvapaikanhakijat joutuvat odottamaan ratkaisua epätietoisina tulevaisuudestaan suhteettoman kauan.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 26.40.02 otetaan lisäyksenä 500 000 euroa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden asioiden käsittelyn tehostamiseen.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Vuoden 2009 talousarviossa on maanteiden kunnossapitoon ja perusparantamiseen varattu vähemmän rahaa kuin vuotta aikaisemmin. Perustienpito on kuitenkin ongelmallinen säästökohde, sillä siitä koituu monia haittoja. Alemmanasteisen tiestön hoito ja kunnossapito kärsivät. Kustannustason nousu aiheuttaa lisäongelmia. Alempi tiestö on tärkeä osa tieverkkoa. Se palvelee sekä suurta osaa kansasta että myös elinkeinoelämää. Erityisesti puunkuljetukset kärsivät. Liikenneturvallisuus vaarantuu yhä enemmän heikon tiestön takia. Käytännössä kaikkien tiepiirien johtajat ovat viestittäneet, että heidän tiepiirinsä tarvitsee lisää rahaa erityisesti päällystettyjen teiden ja siltojen kunnan turvaamiseksi.

Perustienpidon määrärahaa tulee lisätä 3 000 000 eurolla. Tällä lisäyksellä tiestön kohtuullinen kunnossapito voidaan turvata.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 31.10.21 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa perustienpitoon.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Innovaatiopolitiikka

41. Valtionavustus eräille yhteisöille ja järjestöille elinkeinopolitiikan edistämiseksi (siirtomääräraha 3 v)

Suomen Yrityskummit ry:n tarkoituksena on tarjota yrittäjälle tai yrittäjäksi aikovalle keskustel-

lukumppani ideoiden kehittämisessä. Yrityskummi tarkastelee asioita ulkopuolelta ja pystyy tällä tavalla tarjoamaan yrittäjälle ratkaisuja ja ideoita, jotka auttavat yritystä eteenpäin. Suomen Yrityskummit ry:n verkostossa on yli 700 yrityskummiä. Yrityskummit ovat entisiä ja nykyisiä yrittäjiä, yritysjohtajia ja elinkeinoelämän asiantuntijoita, jotka käyttävät aikaansa ja osaamistaan yritysten ja kuntien elinkeinotoiminnan kehittämiseen.

Yrityskummien toiminnan motiivi on nähdä toisen yrittäjän onnistuminen. Kokemukset yrityskummien käytöstä ovat olleet positiivisia, ja erityisesti nykyisessä taloustilanteessa tarve tämmentyypisille mentoreille kasvaa jatkuvasti. Olisi yritystoiminnalle eduksi, jos Suomen Yrityskummit ry voisi monipuolistaa ja laajentaa toimintaansa. Tämä edellyttää yhdistyksen talouspohjan vahvistamista. Valtion tulisikin tukea yhdistystä 100 000 eurolla.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 63/2009 vp viitaten ehdotan,

että momentille 32.20.41 otetaan lisäyksenä 100 000 euroa Suomen Yrityskummit ry:n toiminnan tukemiseen.

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)

Työttömyys on erittäin voimakkaassa kasvussa. Nuorten työttömyys on lisääntynyt ja pahenee edelleen suhteellisesti selkeästi nopeammin kuin työttömyys kokonaisuudessaan. Lyhyehkökin työttömyys vaarantaa nuoren elämänhallintaa, ja osan nuorista se uhkaa johtaa pitkäaikaiseen syrjäytymiseen. Laaja nuorisotyöttömyys on erittäin vakava ongelma, jonka seuraukset ovat kauaskantoisia.

Hallituksen työllisyyslisätalousarvioksi tarkoitettussa toisessa lisätalousarviossa ei ole osoitettu riittäviä toimenpiteitä ja varoja nuorten työttömyyden ehkäisemiseksi. Ns. pitkä momentti, jonka määrärahaa hallitus vuoden 2009 varsinaisessa talousarviossa leikkasi, ei ensimmäisen ja toisen lisätalousarvion lisäysten kanssakaan ole oikeassa suhteessa erittäin huolestuttavaan työttömyyskehitykseen. Toisessa lisätalousarviossa työllistämis-, koulutus- ja erityistoimiin tulee lisätä kahdeksan miljoonaa euroa, ja lisäys kohdistetaan nuorten työllistymisen edistämiseen.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 65/2009 vp viitaten ehdotan,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 8 000 000 euroa nuorten työllistämisen edistämiseen.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2009

Bjarne Kallis /kd